

til at tro, at den sigtede i praksis i langt de fleste tilfælde vil medvirke til gennemførelsen af en konfrontationsparade, hvis politiet - som under den gældende retstilstand - kan meddele, at den pågældende er forpligtet hertil. Udvalget finder endvidere, at en regel, hvoraf det udtrykkeligt fremgår, at den sigtede er forpligtet til at medvirke til en konfrontationsparade, er ufornuften. På samme måde som ved bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb følger det efter udvalgets opfattelse direkte af det forhold, at politiet hjemles adgang til at foretage konfrontationsparade, at den sigtede kan tvinges til at medvirke hertil.

Tvangsmæssig gennemførelse af en konfrontationsparade må efter udvalgets opfattelse forudsætte, at den sigtede anholdes. Gennemførelsen af en konfrontationsparade er normalt så langvarig, at der ikke i selve det forhold, at politiet har adgang til at gennemføre en konfrontationsparade, også bør kunne ilægges, at den sigtede kan frihedsberøves, indtil konfrontationsparaden kan gennemføres. Med de ovennævnte mistanke- og kriminalitetskrav vil pligten til at iagttage anholdelsesreglerne med henblik på tvangsmæssigt at kunne gennemføre en konfrontationsparade næppe i praksis give anledning til vanskelighed.

3.7. Overvejelser om regulering af fremgangsmåden ved afvikling af konfrontation.

En lovregulering af de straffeprocessuelle tvangsindgreb indebærer som tidligere nævnt, dels at der fastsættes en lovhjemmel for indgrebene, dels at der - om nødvendigt - fastsættes en nærmere regulering af fremgangsmåden. Udvalget har på dette grundlag overvejet behovet for en regulering af fremgangsmåden ved afvikling af konfrontation.

En fuldstændig regulering af proceduren ved afvikling af (konstruerede) konfrontationer forudsætter efter udvalgets opfattelse en så høj detaljeringsgrad, at det i overensstemmelse med almindelig lovgivningsteknik må foretrækkes,

at reguleringen i givet fald sker administrativt. Udvalget har imidlertid fundet anledning til at fremhæve nogle overordnede principper for fremgangsmåden ved konfrontation. Disse principper gennemgås nedenfor i pkt. 3.7.1.

I forbindelse med en lovregulering af de materielle betingelser for iværksættelse af konfrontation kan der være en naturlig anledning til at medtage en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter de proceduremæssige regler kan fastsættes administrativt. En bemyndigelsesbestemmelse kan eventuelt kombineres med, at nogle overordnede principper nedfældes i lovteksten. Nedenfor i pkt. 3.7.2. har udvalget gennemgået en række spørgsmål, som ofte opstår i forbindelse med konfrontationer, og som i givet fald ville kunne reguleres nærmere i de administrative forskrifter.

Bemærkningerne i det følgende tager umiddelbart sigte på egentlige konfrontationsparader. Bemærkningerne har imidlertid også en vis betydning for fremgangsmåden ved direkte konfrontationer samt ved fotokonfrontationer og fotoforevisninger, jf. ovenfor i kapitel 2.

•

3.7.1. Overordnede principper for gennemførelsen af en konfrontationsparade.

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 745, stk. 3, skal der gives meddelelse til forsvareren, inden foretagelsen af en konfrontation, som kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen, således at forsvareren får mulighed for at være til stede.

Det fremgår ikke udtrykkeligt af den gældende § 745, stk. 3, hvorvidt en konfrontation eller lignende efterforskningsskridt kan gennemføres, hvis forsvareren nok har fået meddelelse om tidspunktet for foretagelsen, men ikke har mulighed for at overvære den, f.eks. på grund af andre

- gøremål. Såfremt forsvareren giver udtryk for et ønske om at overvære konfrontationen, vil det være naturligt, at denne udsættes til et tidspunkt, hvor forsvareren har mu-

lighed for at være til stede. Der kan imidlertid forekomme tilfælde, hvor gennemførelsen af konfrontationen ikke kan eller bør opsættes. Det foreslås derfor, at det udtrykkeligt præciseres, at politiet i sådanne tilfælde kan gennemføre konfrontationen uden forsvarerens tilstedeværelse. Også i disse tilfælde bør forsvareren straks underrettes om det foretagne.

3.7.2. Almindelige principper for afvikling af konfrontationsparader.

Der gennemgås i det følgende en række spørgsmål, som ofte opstår i forbindelse med konfrontationer, og som i givet fald ville kunne reguleres nærmere i administrative forskrifter udstedt med hjemmel i den foreslåede § 754 f, stk. 6.

Almindeligvis vil vidnet have afgivet et signalement ved den første afhøring. Dette signalement vil indgå i vurderingen af en eventuel senere udpegning. Der må dog advares med at lægge for megen vægt på en eventuel overensstemmelse mellem signalement og den udpegedes udseende. Dels kan politiets mistanke bl.a. bygge på signalementet, dels kan vidnet være så fastlåst af sit eget (urigtige) signalement, at den pågældende i god tro udpeger i overensstemmelse hermed.

Det sker, at vidnet bliver bedt om at afgive et signalement af den mistænkte umiddelbart før konfrontationen. Baggrunden herfor er, at: der deri kan ligge en vis kontrol med genkendelsen, herunder med vidnets troværdighed. Der er imidlertid risiko for, at et eventuelt forkert signalement kan forstyrre vidnets genkendelsesmuligheder. Det forekommer, at et vidne er i stand til at udpege korrekt, uanset at signalementet var misvisende. Det må derfor frarådes at følge denne fremgangsmåde.

Den mistænkte bør ikke skille sig ud fra figuranterne i paraden. Hvis der eksempelvis foreligger forskellige vid-

neudsagn, der beskriver den pågældende med eller uden overskæg, bør vidnerne se en parade bestående af personer både med og uden skæg, og der må være tilstrækkelig med figuranter til, at der præsenteres et regulært valg både for de vidner, der med sikkerhed har hævdet at have set en person med skæg, og de vidner, der hævder at have set en person uden skæg.

Det bør noteres til rapporten, hvis vidnet har eller kan have set den mistænkte før. Dette gælder også, hvis vidnet har gennemset en fotosamling, hvor den mistænktes billede findes, uanset at vidnet tilsyneladende ikke har hæftet sig særligt ved den pågældende.

En konfrontationsparade eller forevisning af mistænkte alene er ikke udelukket, fordi vidnet tidligere har udpeget den pågældende fra et fotografi. Det er hædt, at vidnet ved en konfrontationsparade har afvist den person, der ved en fotoforevisning er udpeget som mistænkt, idet den pågældende gjorde et andet indtryk "in natura" end på fotografiet. Hvis vidnet bekræfter sin genkendelse fra fotografiet, skal man dog være opmærksom på, at dette ikke nødvendigvis betyder andet, end at der har været tale om et veltillende foto af mistænkte.

Der skal altid medvirke figuranter, dvs. personer, der som type kan svare til den mistænkte, men som af politiet på forhånd er udelukkede som gerningsmand. Hvis politiet f.eks. ved, at gerningsmanden kommer fra en bestemt gruppe (f.eks. en gruppe "rockere"), skal der opstilles en parade af personer, der som type svarer til den mistænkte, men paraden må ikke alene bestå af mulige gerningsmænd, idet enhver udpegning i sådanne tilfælde er positiv, og der er derfor ingen mulighed for at udskille utroværdige vidner.

Navn og adresse på figuranter samt fotografi af paraden bør vedlægges sagen.

Deltagerne i paraden kan bedes om en stemmeprøve. I så fald bør de så vidt muligt udtale en neutral sætning, ikke de ord, der blev benyttet ved forbrydelsen. Dels vil det være alt for suggestivt, dels har en eventuel gerningsmand særlige muligheder for at lægge betoning m.v. anderledes end ved forbrydelsen.

Afhøringer af vidnet bør ikke finde sted, så længe vidnet endnu har paraden for øje. Vidnet bør betragte paraden, så længe han eller hun har behov herfor, og derefter afhøres i et andet lokale. Hvis der er flere vidner, bør de afhøres hver for sig. Vidnet kan naturligvis se paraden igen, hvis vidnet føler behov herfor.

Afhøreren bør i princippet være "blind". Heri ligger, at den afhørende polititjenestemand ikke bør have kendskab til, hvilket nummer den mistænkte har valgt i paraden. Den polititjenestemand, der afhører vidnet, behøver ikke at se paraden for at kunne afhøre vidnet og bør så vidt muligt heller ikke deltage i paradens tilrettelæggelse. Baggrunden herfor er, at afhøreren evt. kan komme til at udøve en (ubevidst) påvirkning af vidnet med henblik på at få vidnet til at udpege en bestemt person, eller afhøreren kan ved sine spørgsmål få vidnets udpegning til at fremstå som mere sikker, end den egentlig var ment fra vidnets side. En "blind" afhører vil således kunne eliminere en del mulige fejlkilder.

Som oftest vil forsvareren imidlertid være til stede ved konfrontationen, således at denne ved spørgsmål til vidnet kan få en evt. usikkerhed i udpegningen frem. Forsvarerens spørgsmål og vidnets svar herpå bør så vidt muligt noteres i rapporten.

Det kan overvejes at søge vidnets reaktioner over for paraden og den efterfølgende afhøring registreret ved en bånd- eller videooptagelse, navnlig hvis det må forventes, at konfrontationen kommer til at få væsentlig betydning for sagens afgørelse. Båndene kan i så fald - med rettens

tilladelse - afspilles på begæring af anklagemyndighed eller forsvarer, eller hvis retten i øvrigt ønsker det.